

ÖT VERS

IVAN V. LALIĆ

AZ UTOLSÓ NEGYED

A Hold magát emészti el
Június ereszkedőjén: az utolsó negyed.
S a század is felfalja önmagát, miként a Hold:
A torkolatba fordul, ferdén s egyre sebesebben.

Sortűz az óceán fölött: flotta. Hajózó útirány:
Dél—délnyugat. Szilánkjaira hull a hang,
S az ózonréteg megtelik velük;
A nyersolaj-folt három mérföld a víz színén,
Tengerbe mártott pávafark;
S az Alpok sok megénekelt fiának, kik rettenthetetlen
Hágnak át lélekvesztő hidakon az örvények felett,
Térdében víz: a megmentő már
Látja is talán, miként nő a veszély,
Tapasztalat a kenyere, s fekete tejet kortyol.

Valami rossz szellem éjjel összedúlja
Értelmét egy könyvnek, amelyet az első egyensúly
Aranykorában megszerettél. Vagy zengőn
Meggattan egy pohár az asztalon. Eközben
Hírt hozó láng sorra lobban és kialszik: mondván:
Kihunyt a tűz. S ily módon nő a meg nem értés
Légtere, hangtalan, akár a zuzmó.
A tolmácsok meg egyre írják összehasonlító
Szótárát a félelem s a reménység nyelvének,
De nem tudnak megegyezni a tartalomban.

Te azonban ne hagyd, hogy túl hirtelen
 szívedre nehezedjen a várakozás:
 Az összefogni készülő erők csak most kezdik még sejteni
 Egymást s tulajdon körvonaluk,
 de máris kicsorbulnak
 Kézírásodban, sötétben és sietve.
 Számláld össze a megbízható szavakat,
 s a legutolsót hagyd meg magadnak.

AMIHEZ MINDEN FATÖRZS ÉRT

Markónak

Tanuld meg, szívem, amihez minden fatörzs ért:
 Hogy elrendezze gyökerét és egyenesen a porhanyós
 Sötétbe döfje; nem a kőbe, hanem a
 Kő köré; nem az agyagba,
 Hanem a víz felé, mely ott van a közelben;
 Nem az ellenállásba, hanem a szeretetbe, mely kész
 Válaszolni nyomban a gyökér-nyomás nyomán,
 A gyűrűs tengely hosszán föl egészen az elágazásig,
 És még tovább, az ágak rézsút ikapaszkodóján,
 Az alulso szomjúság elosztását ismétli fönn a fényben,
 A szélben, a szimmetriában, az egyensúlyban, mely
 Nadírt, zenitet egyesít; végül, egészen a gyümölcsig,
 mely súlyával kívánja szenvedélyesen bevégezni
 A mozdulatot. Ha nem cselekszik így a maga
 Kárára, úgy sanyra lesz a lomb és görcsös
 A kinyújtózás erőfeszítése, csúf a kéreg,
 A termés megviselt és gyenge. Ezt tudja minden törzs.
 Ne végy példát, szívem, a bolond olajfától,
 Ki görög isteneket hord fejében, s a kő szerelmese,
 S a kígyóé, kit gyökerében rejteget.

A VARJÚ MONOLÓGJA

A galamb, úgy hiszem, sokkal alkalmasabb
 Ellátni ezt a feladatot, hogy csöppnyi
 Fáradt csőrében a hírt hozza, mint jelképet,
 Mint ágat, raményt, festő modelljét,

Kinek plakát a béke. Ezért a közönyt választom,
 Most, amikor eldugultak az örvényforrások
 S az ég csatornáit. A józan ész választom:
 Elöttem az özönvíz. Fekete tollamon hordom a napot,
 Csak a magam dolgára figyelek, a hordalék alatt
 Ügyesen vájom a bűnösök szemét. Károgok.
 Címerre festenek majd, s amint állok a havon
 Feketén, mint egy betű. Megtanítanak, hogy mondjam:
Nevermore. Hírt szerzek magamnak. A galamb viszont
 Egyszerűen arra termett, hogy eklássa ezt a feladatot:
 Az ő alakjában a remény nőjön tollá,
 Az én tollamban a borzalom nyerjen alakot.

EMLÉK ANYÁMNAK

Öregedvén, ahogy minden tapasztalatommal
 A hozzád közeledés tudományát gyakoroltam,
 Te a lombos hárs alatt egyre fiatalabb lettél
 Emlékezetemben s az egyre ritkuló ünnepekben,
 Amikor álmodban megjelenesz. Ami most minket elválaszt,
 Nem az évek, hanem a megvalósíthatatlan terének érzett
 Szeretet. Az unokáid túlnőttek,
 Vagy majdnem, akkori természetemen,
 Amikor szavaink még egyazon levegőben
 Remeghettek, mint egyugyanazon fa levelei;
 Most nekem szavaim vannak, neked hársleveleid,
 És talán másik fiaddal beszélgetsz,
 A meg nem születettel, egy számomra ismeretlen nyelven,
 Így hát azt sem tudom, kinek a hűsége segít jobban
 Elviselned a hallált: az övé-e vagy az enyém.
 Ami most minket elválaszt, nem az évek, hanem
 Tehetetlenségem, hogy lekaparjam ikonodról
 Az aranyat. És ha meglátogatlak,
 Azt is mind ritkábban, és egy kis lángot teszek
 Neved s a durván értelmetlen számok alá:
 1912—1946, tudom, hogy hiába keresem
 Legalább kisujjad mozdulatát a hangyáéban,
 Amely ott araszol a kereszték árnyékában, hol
 Láthatón, hol láthatatlanul, a fénytől függően:
 És valójában a fényen kívül nincs is másról szó.

A TOPČIDERI PLATÁN

Istenem, ő a szilaj egészség, s mégis milyen beteg!
 Tagjai mint boá tekeregnek tova és növe — Mondom,
 Tagjai, mert ezek nem ágak; ez növényi eredetű
 Beteges gravitáció, mely már-már össze-
 Roppantja a rozsdás támvasakat, mint valami
 Fogpiszkálót. Istenem, micsoda fa!

Az IVL iniciálé, melyet a kéregbe
 Egy gyermek vésett be negyven év előtt,
 Elenyészett, mint a vízre rótt betű,
 S a szélbe mondott szó;

mennyi szél fér

Ebbe a fába, ebbe a koronába, mely
 A topčideri levegőt koronázza. És mennyi fény!
 Elgondolom: ebbe a platánba annyi fény fér,
 Amennyi egy téli napba, vagy a sétálók,
 A járókelők átlagéletébe. Istenem, micsoda fa...

Három platáncsemetét ültetett el valaki,
 Így beszélük, egy meszesgödörbe
 A szegényes szerb Versailles építőhelye mellett,
 Nem törődve az esetleges következménnyel —
 A következmény későn bontott lombot, de a levélzet
 Terebélyes és meggyőző. Ez a fa egy csodalény,
 De jóra való; egy jel, amelyet lassan vésett bele
 Másfél század, ormótlan és olvasható:
 A tengely elmozdult, de ez nem változtat
 A mozdulat teljes értelmén.

TÚRI Gábor fordításai